

Primære budgetteringsmål med data- og kontorelationer

Kirsten Marie Risbjerg, Nicolai Østergaard

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A., SEGES Erhvervsøkonomi

Hovedkonklusion

Der er identificeret nogle typiske målsætninger for henholdsvis slagtesvin -og mælkeproduktion, som er de typiske målsætninger, der går igen ude på bedrifterne.

Disse målsætninger er beskrevet og udpeget med de væsentligste konti i budgettet, så landmanden nemt kan budgettere ud fra mål og let overskue, hvilke konti der relaterer sig til målet.

Sammendrag

Tidligere erfaringer har vist, at der er behov for en ny simpel budgetmodel, som gør det muligt for landmænd med begrænset viden på budgetområdet selv at arbejde med deres mål og budget.

For at hjælpe landmanden mest muligt i budgetteringsprocessen, er der udarbejdet en prototype, som indeholder en række typiske mål for slagtesvine- og mælkeproducenter. Dette gør det nemt at vælge et af de typiske mål, og modellen hjælper landmanden med at vælge, hvilke konti i budgettet der skal sættes fokus på, for at budgettere med det pågældende mål.

Der er afholdt en række interviews hos henholdsvis slagtesvine- og mælkeproducenter med forskellige erfaringer med og interesse for budgetlægning og budgetopfølgning. Prototypen er løbende blevet tilrettet med deres input, så den rammer så mange landmænd som muligt. Ligeledes er idéer til modellen også blevet testet ude ved de deltagende landmænd, og løbende tilpasset efter deres feedback.

Baggrund

Budgetter og budgetopfølgninger indgår som en integreret del af mange landmænds beslutningsgrundlag og afrapportering til pengeinstitutter. For at opnå det fulde udbytte af dette styringsredskab er det vigtigt, at landmanden selv har et stort ejerskab af, og indsigt i budgettet. Hvis blot budgettet er udarbejdet af en konsulent, føler landmanden mindre ejerskab og kan have svært ved at forholde sig til budgettet og kan have svært ved at genfinde egne mål i budget og opfølgninger.

Tidligere erfaringer har vist, at der er behov for en ny simpel budgetmodel, som gør det muligt for landmænd med begrænset viden på budgetområdet selv at arbejde med deres mål og budget. For at hjælpe landmanden mest muligt i denne proces, udarbejdes en prototype, som indeholder en række typiske mål for slagtegrise -og mælkeproducenter. Dette skal gøre det nemt at vælge et af de typiske mål, hvorefter modellen hjælper landmanden med at vælge, hvilke konti i budgettet der skal sættes fokus på, for at nå det pågældende mål.

I projektet 'Budgettering og benchmarking, der giver landmanden grundlag for proaktiv ledelse' fra 2017-18, som Promilleafgiftsfonden for landbrug har støttet med midler, er der i samarbejde med landmænd udviklet en model, der sikrer landmandens involvering og ejerskab til budgettet med målsætninger og forudsætninger. Afprøvninger af modellen i samarbejde med landmænd har vist, at der er behov for et enkelt og brugervenligt budgetteringsværktøj, der gør det muligt for landmanden at budgettere med afsæt i egne målsætninger og udarbejde budget på kontoniveau.

I nærværende projekt udarbejdes en model for et sådant budgetteringsværktøj og om muligt en prototype på værktøjet.

For at støtte landmænd i budgetteringsprocessen, skal de typisk anvendte budgetmål fremgå med kontorelationer i prototypen. Hvis landmanden vælger at arbejde med et eller flere af disse typiske budgetmål, vil relevante konti være forvalgt, så målet nemt og enkelt kan indarbejdes i budgettet. Ved at synliggøre hvilke væsentlige konti, målet vedrører, bliver budgetteringen og opfølgningen mere overskuelig, da landmanden i den nye budgetmodel bliver guidet vha. de for valgte konti linjer, som relaterer sig til de valgte mål.

Materialer og metoder

Der er afholdt en række tests med/interviews af potentielle brugere af det kommende budgetteringsværktøj indenfor AP3. Testpersonerne har gennemset de foreløbige brugerflader i prototypen, herunder sider med udvælgelse af mål, der skal budgetteres efter og følges op på. De har desuden selv udforsket nogle af de simple funktioner, der findes på nuværende tidspunkt i prototypen, og kommenteret på deres oplevelse med prototypen.

Testpersonernes angivelse af egne målsætninger er sammenholdt med fagpersoners erfaringer for, hvilke målsætninger, der typisk arbejdes efter indenfor forskellige driftsgrene. På denne baggrund er der udvalgt en række målsætninger, der arbejdes videre med i projektet.

Fagpersonerne er SEGES-ansatte med flere års erfaring med landmænds budgetlægning fra den primære rådgivning.

For hver "primær" målsætning forvælges relevante data- og kontorelationer. Kontorelationer for målene reduceret fremstillingspris for hhv. mælk og svinekød er ved en tidligere lejlighed listet op. Brutto-listen findes som Bilag A. I dette notat er udvalgt de linjer, vi forventer at arbejde videre med i første omgang.

Kontorelationerne for øvrige målsætninger er udvalgt i dialog med fagpersoner indenfor hhv. mælkeproduktion og svineproduktion med udgangspunkt i, hvilke tiltag man sætter i værk for at arbejde hen

imod målene. For disse målsætninger er de væsentligst konti udvalgt ud fra en betragtning om, at man ved budgetlægning arbejder på et mere overordnet niveau end i regnskabet.

Resultater og diskussion

I udvælgelsen af mål er der taget udgangspunkt i de mål, der typisk går igen ude på bedrifterne. Således er de nøgletal, som mange landmand arbejder med, udvalgt til budgetmodellen.

For disse mål er der identificeret de vigtigste konti, som hvert enkelt mål relaterer sig til. Således at for mål som f.eks. forbedret fremstillingspris på mælk, som jo i princippet er påvirket af alle konti i hele budgettet, er de væsentligste valgt ud for at gøre modellen overskuelig. Dette gør det nemmere for landmanden uden den store erfaring i budgetlægningen at arbejde med tallene og skal guide ham gennem processen. Denne udvælgelse skal sikre, at landmanden med ingen eller lille erfaring med budgettering, selv skal kunne vælge, hvilke mål der skal budgetteres efter, og udarbejde et budget, hvor disse tydeligt fremgår.

Forvalget af de væsentligste konti vedrørende målene sætter fokus på, hvilke konti der skal ændres for at realisere det aktuelle mål.

Landmænd, som har et ønske om at øge detaljeringsgraden, kan selv vælge at udfylde flere af konto-linjerne i budgettet, hvilket er for at modellen skal favne så mange landmænd som muligt.

Følgende typiske målsætninger er udvalgt til prototypen:

Mælkeproduktion:

- Reduceret fremstillingspris mælk
- Forbedret mælkeydelse
- Reduceret celletal

Svineproduktion:

- Reduceret fremstillingspris svinekød
- Forbedret foderforbrug
- Lavere dødelighed slagtesvin

Reduktion af maskinomkostninger er et meget typisk mål for mange landmænd, men dette mål er fra-valgt i prototypen, da der på nuværende tidspunkt vurderes, at datagrundlaget ikke er tilstrækkeligt.

For svineproduktion fokuseres der i første omgang på slagtesvineproduktion.

Kontorelationer fremstillingspris mælk

- Grovfoder
- Kraftfoder
- Andet indkøbt foder
- Dyrlæge og medicin
- Diverse vedrørende husdyrbrug
- Energi excl. brændstof
- Brændstof
- Udbringning af husdyrgødning
- Maskinstation diverse
- Vedligehold fast ejendom

- Vedligehold Staldinventar
- Lønomkostninger
- Ejendomsskat
- Forsikringer
- Diverse
- Afskrivning Driftsbygninger
- Afskrivninger Staldinventar
- Afskrivninger Andet inventar
- Renteudgifter mv.
- Køb køer
- Salg køer

Kontorelationer forbedret mælkeydelse

- Grovfoder
- Kraftfoder
- Dyrlæge og medicin
- Diverse vedrørende husdyrbrug
- Vedligehold Staldinventar
- Lønomkostninger
- Produktionsrådgivning
- Afskrivninger Staldinventar

Kontorelationer fremstillingspris svinekød

- Reduceret fremstillingspris svinekød
- Korn
- Færdigblanding
- Tilskudsfoeder
- Andet indkøbt foder
- Dyrlæge og medicin
- Diverse vedrørende husdyrbrug
- Energi excl. brændstof
- Udbringning af husdyrgødning
- Vedligehold fast ejendom
- Vedligehold Staldinventar
- Lønomkostninger
- Ejendomsskat
- Forsikringer
- Diverse
- Afskrivning Driftsbygninger
- Afskrivninger Staldinventar
- Afskrivninger Andet inventar
- Renteudgifter mv.
- Køb grise
- Salg grise

Kontorelationer forbedret foderforbrug

- Slagtesvin salg
- 30 kgs. grise køb
- Indkøbt færdigblanding
- Indkøbt tilskudsfoeder

- Foderkorn
- Produktionsrådgivning
- Elektricitet (tørring og opvarmning af stald efter vask)

Kontorelationer lavere dødelighed slagtesvin

- Slagtesvin salg
- 30 kgs. grise køb
- Dyrlæge og medicin
- Produktionsrådgivning
- Arbejds løn
- Elektricitet (tørring og opvarmning af stald efter vask)

Konklusion

I projektet arbejdes videre med de primære målsætninger, vi har udpeget i dette notat.

Deltagere

Joachim Glerup Andersen, SEGES

Lene Bruun Siriwadhananuraks, SEGES

Maria Vejle Madsen, SEGES

Thomas Andersen, SEGES

Vibeke Hjorslev Rasmussen, SEGES

Abejds pakke: AP 1 Udvikling af en prototype af en budgetteringsmodel – faglig beskrivelse

Leverance: Et notat, der beskriver primære budgetteringsmål

Projektnr: 5378 Ny Budgetmodel

SEGES

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Agro Food Park 15

8200 Aarhus N

T: +45 8740 5000

F: +45 8740 5010

E: info@seges.dk

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

SEGES er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende notatets informationer.